

Lp Keskkonnaminister
Keskkonnaministeerium
Narva mnt 7a
Tallinn 15172

28.07.2017.a. nr 2017/47

Ülevaade Eesti Pandipakend OÜ tegevusest 2016. aastal

Eesti Pandipakend OÜ (EPP) on 2005. aastal pakendiettevõtjate (tootjate, importööride ja kaupmeeste) poolt pakendiseaduse sunnil loodud taaskasutusorganisatsioon, mille ülesandeks on hallata ja korraldada üle-eestiliselt tagatisrahaga koormatud pakendite kogumist, transporti, sorteerimist, arvestust ja taaskasutamist.

1. Üleriigilise kogumissüsteemi ulatus

Aruandeaasta lõpus oli EPP ja tootjatest/importööridest pakendiettevõtjate, kes on pakendi- ja pakendiaktsiisi seadusest tulenevad taaskasutuskohustused pandipakendite osas üle andnud EPP-le, vahel sõlmitud 321 lepingut. 2016. aasta jooksul sõlmiti leping 74 uue pakendiettevõtjaga ning leping lõpetati 44 pakendiettevõtjaga. Lepingu lõpetamise põhjused olid kas ettevõtja teadlik vastava valdkonna majandustegevuse lõpetamine või ettevõtte sattumine majanduslikesse raskustesse. Samas näitab uute liitujate võrdlemisi suur arv siiski soodsat keskkonda, milles tegevust alustada.

Jooksev lepinguliste pakendiettevõtjate nimekiri on kättesaadav EPP kodulehel <http://www.eestipandipakend.ee/pakendiettevotted/>

Kõik tagatisrahaga koormatud pakendid registreeritakse enne turule paiskamist EPP poolt hallatavas pakendiregistris. 2016. aastal registreeriti läbi aegade kõige rohkem pakendeid (aasta jooksul registreeriti EPP pakendiregistris peaaegu 2200 uut EAN koodi). Rekordkoguse pakendite registreerimisel oli peamiselt kaks põhjust – a) Leedus alustas 2016. aasta alguses pandisüsteem, mille käigus olid pakendiettevõtjad, kes tegutsesid nii Leedus kui Eestis, sunnitud vahetama välja tootel olev EAN-kood, mistõttu need registreeriti uuesti ka EPP pakendiregistris; b) Eestis järsult kasvanud alkoholiaktsiisi tagajärjel tekkinud Läti-Eesti vahelise nn alkoralli tulemusel oli EPP sunnitud muutma EPP ja pakendiettevõtja vahel

sõlmitud lepingu tüüptingimusi, mis lubas Eesti müüa ainult unikaalse ehk kodumaise EAN koodiga alkohoolsete jookide pakendeid. See tähendas, et paljud pakendiettevõtjad, kes müüsid seni rahvusvahelise EAN koodiga tooteid nii Eestis kui ka Eestist väljaspool, olid sunnitud Eesti tarbeks tellima pakendile unikaalse EAN koodi ja registreerima uue EAN koodi EPP pakendiregistris. Pakendiregistris kehtivaid pandipakendeid on võimalik võotkoodi alusel kontrollida EPP kodulehel: <http://www.eestipandipakend.ee/eesti-pandipakendi-register/>.

2016. aastal paisati Eestis turule 311 mln tagatisrahaga koormatud ühekordset pakendit, mis on 0,6% vähem kui sellele eelneval aastal. Tükiliselt kõige suurema osakaaluga oli metallpurk. Müügi langust mõjutas kindlasti Läti-Eesti vahel tekkinud nn alkoralli, mis sisuliselt tähendab, et Eesti tarbijad käivad alkohoolseid jooke ostmas Lätis. Auditeerimata andmetel paisati 2016. aastal pandisüsteemiga liidetud pakendiettevõtjate poolt turule 15,2 tuhat tonni ühekordse kasutusega pandipakendeid, sh 4,3 tuhat tonni plastpakendeid, 2,3 tuhat tonni metallpakendeid ja 8,6 tuhat tonni klaaspakendeid.

Pakendite kogumine

2016. aastal oli EPP-ga liitunud 809 kauplust, kuhu tarbijatel oli võimalus pandiga koormatud pakendeid tagastada. Lisaks eelpoolnimetatud kauplustele kogus ja andis EPP-le joogipakendeid taaskasutamise korraldamiseks üle 311 horeca sektori ettevõtet. EPP hinnangul on üle-eestiline pandipakendite kogumistaristu ulatus jätkuvalt tagatud väga heal tasemel.

2016. aasta lõpuks oli toidukaupu müüvatesse kauplustesse või nende vahetuslähedusse paigaldatud 664 taaraautomaati (aastaga lisandus 27 taaraautomaati), kuhu tarbijatel oli võimalus pandipakendeid tagastada. Taaraautomaatide kasutus on tarbijate seas jätkuvalt populaarne, kuna üle 90% pandipakenditest tagastatakse läbi taaraautomaatide. EPP on seisukohal, et teatud piirkondades on taaraautomaatide varustus isegi liiga tihe, mis vähendab tagatisrahasüsteemi efektiivsust. Ühe hea näitena võib siinkohal tuua esile Tartu Lõunakeskuse, milles paiknevad kaks erinevat jaemüügi ketti võtavad pandipakendeid vastu läbi ühe tagastuskoha. Selline lahendus on võimalik ainult juhul, kui kauplused asuvad ühel kinnistul. Alternatiivina võiks olla mõeldav üksteisega külgnevatel kinnistutel paiknevate kaupluste konsolideerumine pandipakendite tagastamise osas. Kahjuks ei luba seda kehtiv seadusandlus. Tulenevalt pakendiseadusest on pandiga koormatud pakendi tagasivõtmise kohustus jaemüüjal, mis müüs pandiga koormatud pakendatud kaupa ning mille müügikoha suurus on 200 ruutmeetrit või rohkem.

Jaemüüjad kogusid 2016. aastal tarbijatelt 245 mln ühekordse kasutusega pakendit, mis anti üle EPP'le. 2015. aastaga võrreldes vähenes pakendite kogumine 0,3%, mis tuleneb sellest, et

pakendeid paisati turule samuti vähem. EPP tasus jaemüüjatele pakendite kogumise eest kokku 7,1 mln eurot. Lisaks sellele andis EPP jaemüüjatele pandipakendite kogumiseks vajalikud konteinerid, kilekotid, nende kilekottide sulgemiseks sulgurid ja kaupluse andmetega kleebise tasuta ning korraldas transpordi jaemüüja juurest EPP käitluskeskusesse.

Pandipakendite vastuvõtmisega tegelevate jaemüüjate nimekiri on kättesaadaval EPP kodulehel <http://www.eestipandipakend.ee/jaemuujad/>.

2. Kogutud pakendijäätmete taaskasutuse korraldus

EPP eesmärgiks on kogutud pakendite maksimaalne suunamine taaskasutusse. Aruandeaastal suunati taaskasutusse kõik kogutud pakendid ja pakendite kogumiseks kasutatud tarvikud (mh ühekordse kasutusega kilekotid ja sulgurid). Kokku suunati taaskasutusse 12930 tonni pakendeid (sh plast-, metall- ja klaaspakendid). Kõikide pakendite ümbertöötlemisega on EPP sõlminud taaskasutusteenust sisaldavad lepingud. 2016. aastal taaskasutati EPP poolt kogutud pakendid järgmistes riikides: Eesti, Läti, Leedu, Soome, Inglismaa.

Taaskasutusmäärad täideti järgmiselt:

- Plastpakend 87%
- Metallpakend 75%
- Klaaspakend 87%

3. OÜ Eesti Pandipakend meedia- ja kommunikatsioonitegevus 2016

Avalikkuse teavitus toimus 2016. aastal summas 96 tuhat eurot (mis moodustab 2,1% käibest), sh 30 tuhat eurot omatöötajate personalikulu, kes planeerisid turundustegevusi, osalesid avalikel üritustel ja korraldasid õpilastele keskkonnatunde.

Õppeaastal 2016/2017 võõrustas Eesti Pandipakend rekordilised 124 õppekäiku või keskkonnatundi, milles osales 3042 last. Nendest 80 õppekäiku toimusid KIKi poolt toetatud Tallinna ja Harjumaa keskkonnahariduskeskuste ühisprojekti raames. Lisaks haarati projektiga „Teater lasteaeda“ ligi 7000 lasteaialast.

Projekt „Teater lasteaeda“ ühendab kaht olulist eesmärki: edendab laste keskkonnateadlikkust ja annab võimaluse nautida kvaliteetset kultuurielamust tasuta. Projekti kolm osapoolt, Eesti Pandipakend OÜ, heategevusfond Aitan Lapsi ja Kultuuriministeerium, kuulutasid 2016. aasta mais välja keskkonnateemaliste lastelavastuste konkursi, mille sihtgrupiks olid lasteaialapsed. Konkursile laekunud keskkonnasäästlikkuse ja pakendite taaskasutuse teemaliste lavastusprojektide seast valis žürii välja kaks paremat: Margus Värava loodud etenduse „Pudeli-Pille seiklused“, mille tõi lavale Teatripisik ning Donald Tombergi lastelugu „Erakordne veepudel“, mille etendas Miksteater.

Keskkonnasäästlikkuse ja spetsiifilisemalt pakendite taaskasutamise temaatikat avavate lavastuste üle-eestiline tuur suurendab lasteaialaste ja nende õpetajate keskkonnaalaseid teadmisi ning näitavad pakendite taaskasutusse suunamise tähtsust. Ettevõtmine jätkub ka järgmistel aastatel, kuni on jõutud kõikidesse lasteaedadesse üle Eesti. 2017. aasta juunis tunnustati projekti keskkonnateadlikkuse suurendamise ja väärtushinnangute kujundamise eest ka Keskkonnakäpa auhinnaga.

Viis aastat tagasi alanud heategevusprojekt Aitan Lapsi on taaraautomaatides tehtud annetuste kaudu kogunud pool miljonit eurot, mille abil on teatri-, kirjanduse ja kunstielamusi pakutud ligi 89 000-le lapsele. Tegemist on jätkuvalt Eestis unikaalse heategevusvormiga, kus lisaks abi andmisele ja kultuuri toetamisele seistakse nii laste kui elu- ja looduskeskkonna ilusama homse eest. Aset leidis heategevusfondi ja EPP tänukampaania, kus mitmete linnade bussiootepaviljonides paiknevate reklaamidega tänati taaratagastajat heategevusse panustamise eest.

Euroopa jäätmetekke vähendamise nädala raames paigutati koostöös Kultuuriministeriumi ja EKA tudengitega Foorumi keskuse ette pandipakenditest plastpudelite kuubikud eesmärgiga kutsuda üles mõistlikumalt tarbima ning senisest enam jäätmeid ringlusse võtma ja korduvkasutama.

2016. aasta kevad-suvel leidis aset EPP raadiokampaania, kus kutsuti atraktiivsete klippidega kahes eestikeelses (Uno ja Kuku raadio) ja ühes venekeelses (Narodnoje Radio) kanalil tarbijaid üles pandipakendeid kodupoodi tagastama.

Jätkus Eesti Pandipakendi ja Kaupmeeste Liidu 2012. aastal alustatud ühisprojekt „Eeskujulik tagastuspunkt“, kus 504-st taotluse esitanud taaratagastuspunktist osutus eeskujulikuks 359.

Teavitustelgiga käidi Põlvas Ökofestivalil ja Uue Maailma Festivalil. Esimest korda katsetati pilootprojektidena pandipakendite kogumist kahel väliüritusel, Weekend Festivalil ja Tallinna Lauluväljakul toimunud Queeni kontserdil.

4. Olulised muutused

Alkoholiaktsiisi tõusu mõju

Alkoholiaktsiisi tõus alates 2016. aasta veebruarist hakkas EPP tegevust mõjutama juba 2015. aasta teises pooles, mil Läti piiriäärses linnas Valkas avati esimesed alkoholi müügile spetsialiseerunud kauplused, kus paljud alkohoolsed tooted olid märgistatud EPP pandimärgiga, kuid millelt analoogselt laevadega ei ole tagatisraha Eesti pandisüsteemile tasutud. Tänapäevaks on Valkas avatud veel mitmed täiendavad alkoholi müügile spetsialiseerunud poed ning lisaks on uusi poode rajatud mujal Läti piiriäärsetes linnades, alustades Ape'st ning lõpetades Ikla'ga.

Hinnangud selle kohta, kui palju 2016. aastal Lätist Eestisse õlut ja muid alkohoolseid jooke toodi, lähevad erinevate allikate lõikes kardinaalselt lahku – Rahandusministerium on

hinnangul, et probleem puudub; õlletootjad näevad olukorda kordades mustemates toonides (aastal 2018 ostetakse 40-50% kogu Eestis tarbitavast õllest Lätist) ning Eesti Konjunktuuriinstituut on kuskil kahe vahel (2016. aastal toodi Lätist Eestisse 3,5 mln liitrit õlut).

Arvestades aastatel 2017-2018 jõustuma hakkavaid kõrgemaid alkoholiaktsiisi määrasid, siis võib hinnata, et piirikaubandus Eesti-Läti piiril süveneb veelgi, mis vähendab EPP efektiivsust ja jätkusuutlikkust. Lisaks sellele võib tekkida oht Eesti keskkonnale, kuna tarbijatel võib kaduda motivatsioon pakendeid kogumissüsteemi tagastada.

Käitlustasud

EPP poolt pakendiettevõtjatele 01.01.2016.a. rakendatud käitlustasud püsisid terve aasta jooksul muutumatutena:

- Unikaalkoodiga Pakend (plastpakend kuni 0,75 liitrit) – **0,002 EUR/Pakend**
- Universaalkoodiga Pakend (plastpakend kuni 0,75 liitrit) – **0,007 EUR/Pakend**
- Unikaalkoodiga Pakend (plastpakend üle 0,75 liitri) – **0,007 EUR/Pakend**
- Universaalkoodiga Pakend (plastpakend üle 0,75 liitri) – **0,012 EUR/Pakend**
- Unikaalkoodiga Pakend (ühekordne klaaspakend) – **0,007 EUR/Pakend**
- Universaalkoodiga Pakend (ühekordne klaaspakend) – **0,012 EUR/Pakend**
- Unikaalkoodiga Pakend (metallist pakend) – **0,000 EUR/Pakend**
- Universaalkoodiga Pakend (metallist pakend) – **0,000 EUR/Pakend**

EPP osanikud olid 2016. aastal võrdsetes osades muutumatutena:

- Kaupmeeste Liit MTÜ
- Karastusjookide Tootjate Liit MTÜ
- Eesti Õlletootjate Liit MTÜ
- Karastusjookide ja Õlle Importööride Liit MTÜ

Nimetatud MTÜ-dega ei teostatud 2016. aastal ühtegi tehingut.

Ilusat homset soovides,

/allkirjastatud digitaalselt/

Kaupo Karba
juhatuse liige